

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
10 juni 2014

Uw kenmerk
-

Contactpersoon
J.M.A. Timmer

Onderwerp
Advies op het concept-wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de Faillissementswet in verband met het verbeteren van de kwaliteit van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen alsmede de uniformering van enkele bepalingen daaromtrent voor alle rechtspersonen (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen)

Geachte heer Opstelten,

De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) zend u bij deze haar advies over het concept-wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de Faillissementswet in verband met het verbeteren van de kwaliteit van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen alsmede de uniformering van enkele bepalingen daaromtrent voor alle rechtspersonen (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen). Dit advies is voorbereid door de leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

Strekking wetsvoorstel

Het wetsvoorstel beoogt de kwaliteit van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen te verbeteren. Daartoe wordt voorzien in een wettelijke grondslag voor de instelling van een toezichthoudend orgaan bij deze rechtspersonen. Voorts beoogt het wetsvoorstel voor verenigingen en stichtingen, op dezelfde wijze als voor NV's en BV's te regelen dat:

- a. Bestuurders en toezichthouders zich bij de vervulling van hun taak moeten richten naar het belang van de rechtspersoon en de met die rechtspersoon verbonden organisatie;
- b. bestuurders en toezichthouders met een tegenstrijdig belang zich moeten onthouden van deelname aan de beraadslaging en besluitvorming;
- c. bestuurders en toezichthouders aansprakelijk kunnen zijn voor schade als gevolg van onbehoorlijke taakvervulling;
- d. in het geval van faillissement dat in belangrijke mate is veroorzaakt door onbehoorlijke taakvervulling bestuurders en toezichthouders hoofdelijk aansprakelijk kunnen zijn voor een tekort in de boedel.

Ten aanzien van stichtingen strekt het wetsvoorstel er ook toe te regelen dat bestuurders en leden van het toezichthoudend orgaan die het belang van de stichting zodanig schaden dat het voortduren van hun bestuurderschap of lidmaatschap van het toezichthoudend orgaan in redelijkheid niet meer kan worden geduld, op verzoek van het openbaar ministerie of van belanghebbenden kunnen worden ontslagen.

Advies NVvR

De regeling van het toezicht, zoals thans in het voorstel opgenomen in de artikelen 9a en 47a van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW), is met name voor de stichting een verbetering. Ofschoon de kwaliteit van de statuten door notariële betrokkenheid in zekere zin veilig is gesteld, schiet het toezicht nog wel eens tekort. Een zwaardere wettelijke regeling zoals nu wordt voorgesteld, lijkt nuttig.

Evenwel geeft het wetsvoorstel de NVvR aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen.

Het wetsvoorstel biedt in het voorgestelde artikel 47, derde lid, en artikel 292a, derde lid, BW de mogelijkheid voor een toezichthoudend orgaan om een bestuurder te schorsen, tenzij bij de statuten anders is bepaald. In de regeling noch in de memorie van toelichting is echter aandacht gegeven aan de vraag op welke wijze vervolgens in het bestuur kan of dient te worden voorzien, indien een bestuurder of meerdere bestuurders op non-actief wordt/worden gesteld, terwijl in dat geval het door de statuten voorgeschreven bestuur in zekere zin geheel of gedeeltelijk ontbreekt en daarin niet in de statuten wordt voorzien. De NVvR voorziet dat dit bij de stichting in de praktijk zou kunnen leiden tot een onwenselijke situatie. De NVvR adviseert de minister hier aandacht aan te besteden. De NVvR adviseert meer in het bijzonder de minister om aan te geven in de memorie van toelichting of in een voorkomend geval bij stichtingen aansluiting kan worden gezocht bij het bepaalde in artikel 2:299 BW. Meer specifiek adviseert de NVvR de Minister om aandacht te geven aan de vraag of onder "wanneer het door de statuten voorgeschreven bestuur geheel of gedeeltelijk ontbreekt" kan worden verstaan het geval waarin sprake is van schorsing door het toezichthoudend orgaan, alsmede of onder "belanghebbende" tevens moet worden verstaan het toezichthoudend orgaan. Een bevestigend antwoord op dit laatste punt ligt overigens voor de hand gelet op hetgeen over de belanghebbende is opgemerkt op pagina 33 van de memorie van toelichting. Tevens geeft de NVvR de minister in overweging aan het derde lid van voorgesteld artikel 292a BW toe te voegen dat het toezichthoudend orgaan hangende de schorsing voorzieningen in het bestuur kan treffen.

Het wetsvoorstel ziet voorts in een aanpassing van de ontslaggronden in artikel 2:298, eerste lid, BW. Met deze aanpassing is onder meer beoogd belanghebbenden en het openbaar ministerie ruimere gronden te bieden om in te grijpen wanneer zulks gerechtvaardigd is dan thans het geval is. De vraag is echter of met het verruimen van de gronden en de wijze waarop de regeling thans is ingericht ook eerder een dergelijk verzoek door belanghebbenden of het Openbaar Ministerie zal worden gedaan, en eerder zal worden ingegrepen, alsmede of de inzet van de betreffende bevoegdheden ook uiteindelijk effectief zal zijn.

De NVvR wijst in dit kader op enkele knelpunten vanuit de praktijk, die het bij de minister onder de aandacht wenst te brengen. Indien aan de rechter een verzoek tot ontslag van een bestuurder wordt gedaan, zal dit tezamen worden ingediend met een verzoek op grond van artikel 2:299 BW. Het blijkt in de praktijk niet eenvoudig te zijn om in plaats van de voor ontslag voorgedragen bestuurder een daartoe gekwalificeerde bestuurder te vinden. In de eerste plaats is het niet eenvoudig gebleken een bestuurder te vinden, die bereid is zijn naam te verbinden aan een stichting waarbij sprake is van bijvoorbeeld handelen in strijd met de (straf)wet of van wanbeheer, aangezien zij vervolgens worden ingeschreven als bestuurder en nergens uit blijkt dat zij een bijzondere positie bekleden teneinde orde op zaken te stellen. Andere knelpunten blijken duidelijk uit de rechtsoverwegingen van de Rechtbank te 's-Gravenhage van 27 januari 2011 (ECLI:NL:RBSGR:2011:BP4427, OM/Stichting Alhuraa University), met name uit rechtsoverwegingen 4.8 - 4.10. Het afdekken van aansprakelijkheidsrisico's voor de nieuwe bestuurder, maar ook het niet kunnen toekennen van een bezoldiging voor diens werkzaamheden blijken in de praktijk drempels op te werpen.

De NVvR adviseert de minister hieraan aandacht te besteden in de memorie van toelichting en zo nodig het wetsvoorstel op dit punt aan te passen.

Namens het bestuur van de NVvR,
de Wetenschappelijke Commissie

M.E. de Meijer
voorzitter

